

Wetenschap - verlichting en verblinding

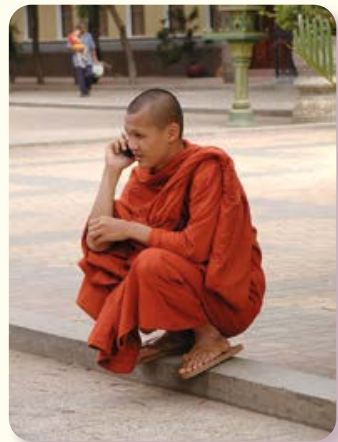
Jacques Mahnich

Jacques Mahnich is lid van de Theosophical Society Adyar in Frankrijk en international lecturer.

Hij is luchtvaartingenieur en musicus en mede-oprichter van <http://theoscience.org>, dat een kwartaaloverzicht geeft van onderzoek dat relevant is voor theosofie en van <http://prajnaquest.fr>, gewijd aan onderzoek naar de herkomst van de Stanzas van Dzyan.

Onze huidige wereld lijkt op een scène uit een theatervoorstelling, waarin verschillende acteurs verschijnen, hun rol spelen en hun tekst met enthousiasme en overtuiging uitdragen. De voorstellingen zijn zonder onderbreking aan elkaar gelinkt en worden over de hele wereld uitgezonden. De sterren zijn politici, zakenmensen, specialisten op alle gebieden. . . met uitzondering van het spirituele gebied dat geen vooraanstaande rol speelt op het toneel. De moderne wetenschap heeft een niet te verwaarlozen rol in deze voorstellingen, ook al ligt de nadruk vooral op sensatiezucht en buitensporig consumentisme.

Hoe zijn we hier terechtgekomen? Als we simpelweg teruggaan naar de vorige eeuw, na de laatste wereldoorlog, zien we dat alle inspanningen waren gericht op de wederopbouw van onze samenlevingen. Altruïsme was van nature aanwezig en wederzijdse hulp maakte deel uit van het dagelijks leven. Vervolgens, vanaf de jaren zestig, trad door verschillende technologische revoluties een versnelling op die onze manier van doen - en dus van zijn - enorm heeft veranderd. In de afgelopen dertig jaar is het aantal wetenschappelijke ontdekkingen toegenomen, die alle aanzienlijke gevolgen hebben gehad voor onze levensstijl. Het meest opvallend is het doorbreken van de scheiding tussen bevolkingen, die door nieuwe informatie- en communicatietechnologieën mogelijk werd gemaakt. Tegenwoordig is het lopen door de straten van Dharamsala, de residentie van de Dalai Lama in ballingschap, een verrassende, bijna verwarrende ervaring wanneer men ziet dat bijna alle boeddhistische monniken op straat gefixeerd zijn op hun smartphone. Het valt dus niet te ontkennen dat wetenschappelijke vooruitgang een steeds sterkere kwantitatieve en kwalitatieve impact op ons leven heeft. Wat zijn eigenlijk de motieven, die mensen steeds verder in deze versnelling drijven?

Invloed van de wetenschap groeit

Allereerst zien we de verbetering van de globale levensstandaard, ook al heeft vier vijfde deel van de mensen nog steeds niet genoeg te eten. De geïndustrialiseerde landen hebben hun BNP (bruto nationaal product) enorm zien groeien, waardoor het mogelijk wordt zich op andere dingen te concentreren dan op de onderste verdieping van de piramide van Maslow, overleven. Zeker, dit is helaas niet overal het geval. We hebben in de wereld van vandaag nog steeds meer dan vijftig brandhaarden van oorlog, opstand en hongersnood.

Vervolgens slaagde de wetenschap erin de meeste paradigma's te verdringen - sociale, politieke en religieuze, die dienden als gids en bescherming voor de menselijke samenlevingen. Want niet alleen hebben haar ontdekkingen op alle academische gebieden een revolutie teweeg gebracht in onze werkwijzen - door praktische toepassingen te bieden gericht op verbetering van ons leven - maar ook de uit de wetenschap voortgekomen filosofie heeft een sterke invloed gehad op bestaande overtuigingen. De belangrijkste zijn dat volgens de materialistische wetenschap het leven de vrucht is van een opeenvolging van toevallige gebeurtenissen, die de Darwinistische evolutieleer als enig model hebben ... en de oneindige groei van de koopkracht.

Volgens de oude traditie bevinden we ons in een tijdperk, tussen cycli van honderdduizenden jaren, waarin de ontwikkeling van het mentale lichaam, het intellect, de essentiële opgave is. Deze moet vervuld zijn, voordat ze plaats maakt of liever gezegd als basis dient voor hogere ontwikkelingen van superieure lichamen. Het eerstvolgende aspect is de intuïtie. De ontwikkeling van het intellect komt dus onder meer tot stand door een aanzienlijke toename van het potentieel aan wetenschappers - tot nu toe meer dan zeven miljoen onderzoekers: één per duizend inwoners. Het is onvermijdelijk dat deze gedachtestroom samenlevingen doordringt en hun oriëntaties beïnvloedt.

Religieus geloof is vervangen door wetenschappelijk geloof, met dezelfde gedragskenmerken: kennis is het privilege van een beperkt aantal individuen, die budgetten en onderzoek in 'officiële' richtingen leiden en de grondslagen van de wetenschap zijn dogma's geworden, waarbij meestal evolutionisme wordt gebruikt om antwoorden op de meest verontrustende vragen die geen bevredigend antwoord hebben, te valideren.

Grondbeginselen van de moderne wetenschap

Laten we de grondbeginselen van de moderne wetenschap eens nader bekijken. Er zijn twee hoofdmodellen die geacht worden de natuur te beschrijven. Het eerste is de kwantumfysica, die zich richt op het oneindig kleine, dat wil zeggen de bouwstenen die de basis vormen van onze fysieke wereld. Zij beschrijft de wereld van atomen en licht, waarin drie interactieve krachten vanuit de verte de leiding hebben sinds de schepping van dit universum. Het tweede is de algemene relativiteitstheorie, een uitbreiding van Newton's wetten van zwaartekracht, inertie en het fenomeen van actie-reactie, die in grote lijnen de eigenschappen van het universum beschrijft waar de interactie met de zwaartekracht centraal staat. Deze modellen, die het resultaat zijn van meerdere eeuwen van observatie en modellering, worden beschouwd als de

juwelen van de wetenschap. Maar misschien zijn deze juwelen slechts nep-juwelen, want als we ze van dichtbij bekijken, vertonen ze veel onvolkomenheden.

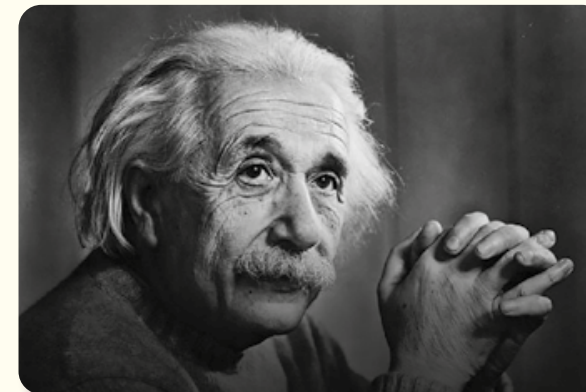
Het model van de kwantumfysica heeft alleen de uitvinding van een vijftiental constanten nodig, waar dan ook vandaan, om samenhangend te zijn. Bovendien zal worden opgemerkt dat de numerieke waarden van 'universele constanten', zoals de lichtsnelheid, de gravitatieconstante of de constante van Planck, niet kunnen worden afgeleid uit enige bekende vergelijking. Ze kunnen alleen worden gemeten.

De creatie (ten tijde van de oerknal) van elementaire deeltjes kan tot op de dag van vandaag niet worden beschreven zonder gebruik te maken van het fenomeen van verstoring van de symmetrie, waarvan niemand de oorzaak heeft gevonden. Ten slotte hebben de nieuwste theorieën van de kwantumveldfysica (strings, superstrings, M-Theory) tot op heden geen enkele experimentele bevestiging gezien na meer dan veertig jaar onderzoek. Het lijkt een doodlopende weg.

Ook de algemene relativiteitstheorie kent een aantal leemten. De zichtbare materie van het heelal - in alle frequentiespectra - vertegenwoordigt slechts 4% van de totale materie-energie zoals beschreven door het model (0,5% voor zichtbare sterren en 3,5% voor de rest, overeenkomend met stof van niet-zichtbare sterren in het lichtspectrum). Met onze beste instrumenten, zoals de ruimtetelescoop, zien we minder dan 4% van wat we in modellen beschrijven. De verschijnselen van zwarte materie en zwarte energie konden tot dusver niet worden geïdentificeerd en begrepen.

Wetenschappers hebben geprobeerd de kosmogeenese van ons universum te begrijpen door observaties en door de twee voorgaande modellen te combineren. Ze kwamen tot de op z'n minst verrassende conclusies: de theorie (van multiversa) aanvaardt de mogelijkheid verschillende universa te creëren met verschillende wetten, in een aantal van 10 tot de 500ste macht, oftewel 10 gevolgd door 500 nullen ...

We hebben dus zo'n niveau van abstractie, van complexiteit en misschien absurditeit bereikt, dat het tijd is om vraagtekens te zetten en opnieuw na te denken over het wetenschappelijke proces. Hoe zijn we op dit punt aangekomen?

Albert Einstein (1879 - 1955)

Albert Einstein heeft een voor-gevoel gehad van deze dwaling. In 1933 gaf hij een lezing in Oxford, waarin hij zei: *Zuiver logisch denken kan ons geen enkele kennis over de empirische wereld onthullen; alle kennis begint en eindigt met ervaring. Stellingen op basis van pure logica zijn volkomen betekenisloos ten opzichte van de Werkelijkheid.* Deze geweldige vooruitziende blik zou vandaag de dag meer bekendheid verdienen.

Oog voor de Werkelijkheid

Deze bovenmatige aandacht voor het intellect in onze huidige samenleving heeft een sterke impact: verlies van gevoel voor wat heilig is, alleen vertrouwen op logisch redeneren, het contact met de Werkelijkheid verliezen ... totdat zij zich in onze herinnering opdringt, soms op hardhandige wijze. Om dit te begrijpen, moeten we kijken hoe het menselijk wezen, geïncarneerd in deze evolutionaire cyclus, functioneert.

Wij zijn het product van een zeer lange evolutie die gedurende miljoenen jaren geduldig de verschillende rijken heeft ontwikkeld die ons omringen en waarvan wij de erfgenamen zijn. De fysieke bestanddelen van ons stoffelijk omhulsel zijn ontstaan tijdens de (weder)geboorte van het universum: alle deeltjes die we in het universum vinden, komen uit een immense lichtstroom die zich gaat differentiëren in deeltjes, vervolgens in atomen met een toenemende complexiteit overeenkomstig de ouderdom van het universum. We zijn echt gemaakt van sterrenstof. En al deze deeltjes zijn goddelijk! Omdat ze eeuwig zijn, gemeten naar de levensduur van ons universum. De wetenschap bevestigt het. De elementaire bouwstenen van materie veranderen voortdurend, maar het behoud van energie is nooit ontkend.

Het water dat we vandaag drinken, bestaat uit atomen die bijna veertien miljard jaar geleden zijn ontstaan. Alle elementen en chemische verbindingen die het Leven de mogelijkheid bieden zich uit te drukken, zijn in de sterren ontstaan, als resultaat van de alchemistische transformatie te beginnen bij het eerste element van de kosmogeenese, waterstof. Als we dit niveau van atomair detail zouden kunnen zien, zouden we een enorme draaikolk van energie zien die alle ons omringende vormen schept in een eeuwigdurende verandering.

Uit deze grondstoffen wordt de Levensvonk (de Geest) belichaamd, bekleed met een set omhulsels of lichamen, die hem in staat stellen ervaring op te doen welke hem leidt tot het verwerven van kennis die bij elke incarnatie verder wordt vervolmaakt. In ons huidige stadium geniet deze vonk de voordelen van de gehele ontwikkeling van de minerale, plantaardige en dierenwereld.

Het menselijke stadium overschrijdt de drempel van het zelfbewustzijn en elke nieuwe incarnatie zal de (her)creatie van een persoonlijkheid zien, die de rol van tijdelijke bestuurder zal spelen voor de duur van dat leven. Deze persoonlijkheid, die onbewust de zaden van karma draagt die rijp zijn om geactiveerd te worden, zal worden gevormd in overeenstemming met situaties, gebeurtenissen, omgeving, cultuur... Haar belangrijkste brandstof zijn de gedachten, het mechanisme dat percepties en sensaties, het geheugen, abstracte concepten en intuïtie omzet en fungeert als voertuig van interactie met haar omgeving. De persoonlijkheid, die ons beweegt op elk moment van elke dag, wordt onbewust geleid door de Levensvonk die zich erdoor uitdrukt. Dit genereert een permanente impuls, een diepe behoefte om onze ware wortels te vinden. Wie ben ik? Wat doe ik hier? Waar ga ik heen? Wat is mijn rol? Al deze vragen komen voort uit het permanente onbehagen van de persoonlijkheid, die behoefte heeft een plek te vinden in een samenhangend geheel dat hem geruststelt en hem richting geeft bij het organiseren van zijn leven.

Kan wetenschap religie vervangen?

Afhankelijk van de aard van de persoonlijkheid kan men zijn heil zoeken in actie, contemplatie, aanbidding of intellectuele ontwikkeling. Over het algemeen is het eerder een combinatie van drie paden, vaak met één hoofdpad. Aangezien de ontwikkeling van het intellect (van het mentale lichaam) het hoofddoel van deze cyclus van menselijke evolutie is, bevindt een grote meerderheid van belichaamde wezens zich dus in deze fase. Dit is de reden waarom de moderne wetenschap zo veel macht heeft bij het verschaffen van ogenschijnlijk eenvoudige antwoorden op complexe vragen.

Wie ben ik? 'Het resultaat van toeval.'

Wat doe ik hier? 'Het product van de evolutie.'

Waar ga ik heen? 'Daar waar het toeval ons zal brengen'

Wat is mijn rol? '...'

Zelfs als deze antwoorden niet bevredigend zijn voor het belichaamde wezen dat intuïtief voelt dat hij veel meer is dan een simpel dobbelspel, hebben ze toch de verdienste dat ze een stramien bieden, een paradigma, dat ervoor zorgt dat we niet in een depressie wegzakken. De mechanismen van de samenleving moeten enige stabiliteit bieden om ineensstorting te voorkomen en aangezien religies (althans in het westen) ertoe neigen te verdwijnen, zijn andere steunpunten nodig.

Dus, wat kunnen we doen om een transformatie tot stand te brengen die de energieën weer op deze Levensvonk kan richten? Wie zal in staat zijn om, binnen de continuïteit van de evolutie zoals voorzien in het goddelijke plan, alle voorgaande ontwikkelingen aan te wenden en in dienst te stellen van dit plan? Laten we opnieuw luisteren naar Albert Einstein die, naast een wonderbaarlijk intellectueel genie te zijn geweest, ook het vermogen had om een vorm van Realiteit te onderscheiden die verder gaat dan het intellect. In 1918 in een toespraak voor de Berlin Physical Society ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van Max Planck, zei hij: *De geestesgesteldheid die een mens in staat stelt dit soort werk te doen (wetenschappelijk onderzoek) is vergelijkbaar met die van een religieuze aanbidder of een verliefde persoon; de dagelijkse inspanning komt niet voort uit een vast voornemen of een planning, maar komt recht uit het hart.*

De Oude Wijsheid leert ons de taal van het hart en toont ons het pad dat daarheen leidt. Laten we luisteren naar Sri Ram: *Wanneer het bewustzijn wordt bevrijd van sensatiezucht, bevrijd van de conditionering waaraan het was onderworpen, bevrijd van de verplichting om plannen te maken en te werken voor zijn persoonlijke bevrediging, dan kan het ieder langskomend briesje volgen en zich verbinden met het innerlijke wezen van alles wat zinvol is zonder vervormd te worden.*

Conclusie

De ontwikkeling van het intellect en zijn belangrijkste output, de wetenschap, zijn belangrijke stadia in de evolutionaire ontwikkeling van de mensheid. Op zichzelf zijn ze niet afkeurenswaardig. Wat ze tot obstakels voor het begrijpen van het Leven maakt, is het functioneren van de persoonlijkheid, die alles op zichzelf betreft, op haar comfort, op haar egoïstische levensvisie. Het begrijpen van dit mechanisme is de eerste stap tot transcendentie van het persoonlijke ego. De volgende stappen

voltrekken zich door “reiniging”. Zich ontdoen van alle omhulsels die ons zo lang hebben bekleed en vermomd. Dit vereist oefeningen die steekhoudend zijn en door generaties studenten worden gestaafd. En deze zijn alom aanwezig, evenals de mogelijkheden om ze uit te voeren: elk moment van elke dag is een gelegenheid om te observeren, te ervaren, te leren, terwijl je aandacht blijft besteden aan de innerlijke meester - de enige betrouwbare gids.

Onder deze omstandigheden kan de wetenschap een licht op het pad worden in plaats van een verblindende gloed en kan zij ons een betrouwbaar kompas voor evolutie bieden.

Dit artikel werd speciaal voor dit nummer van Theosofia geschreven.

Vertaling: Sakia Campert

